

რედაქცია

გალაჟინის პროსპექტზე. თბილისში, დროშისა და გლეხის ქუჩების კვეთაზე.
საქართველოს მთავრობის დასახელდების შემთხვევაში, ქუთაისში, დროშისა და გლეხის ქუჩების კვეთაზე.
თბილისში, დროშისა და გლეხის ქუჩების კვეთაზე.
თბილისში, დროშისა და გლეხის ქუჩების კვეთაზე.

დროშა

გამოდის ყოველ-ღამე ორშაბათს ბარდს

მასი განსახლების
დადი სოფლის ასო
ქუთაისში, დროშისა და გლეხის ქუჩების კვეთაზე.

რედაქცია
გალაჟინის პროსპექტზე. თბილისში, დროშისა და გლეხის ქუჩების კვეთაზე.

ადრესის გამოსაცემად
სელის-მომწერმა ათი შაურის
უნდა შემოიტანოს რედაქციაში.

ახალი სასტუმრო
ბერლინი
გაილა, ალექსანდრის ბაღის გვერდით, ბაზრის ქუჩაზე, კანტონის
ზღაპრის ქუჩაში, თამარისგან დასსა, სუფიას გამართული ნაძვრებით.

ახალი სენა
ჩვენი საქართველო დაყოფილია
გუბერნიებათ და უზღუდდა. უზღუდის
მონღოლთა არიან უზღუდის ნაჩაღიკები.

სახელმწიფოს კეთილ-დღეობა, ყვე-
ლა განათლებულ ქვეყანაში, დამუ-
რებულია ხალხის ცოდნა-განათლება-
ზედ და სიმდიდრეზედ.

სახელმწიფო ხაზინა დარჩა შემატება
ოცი მილიონი ფრანკი. ამის მი-
ზეზე არის მარა. მის კარგათ შემუ-
შავება, სასოფლო მეურნეობის, ხე-
ლოვნობის სწავლა და სხვა კეთილ
განწყობილება სახელმწიფოსა.

სახელმწიფო ითვლება მდიდარ სახელ-
მწიფოთ, სადაც ერთობ ხალხი კეთილ
თვისებით, თავისუფალ შრომით და
ნივთიერი საუნჯით მდიდარია.

სახელმწიფო ითვლება მდიდარ სახელ-
მწიფოთ, სადაც ერთობ ხალხი კეთილ
თვისებით, თავისუფალ შრომით და
ნივთიერი საუნჯით მდიდარია.

სახელმწიფო ითვლება მდიდარ სახელ-
მწიფოთ, სადაც ერთობ ხალხი კეთილ
თვისებით, თავისუფალ შრომით და
ნივთიერი საუნჯით მდიდარია.

სახელმწიფო ითვლება მდიდარ სახელ-
მწიფოთ, სადაც ერთობ ხალხი კეთილ
თვისებით, თავისუფალ შრომით და
ნივთიერი საუნჯით მდიდარია.

სახელმწიფო ითვლება მდიდარ სახელ-
მწიფოთ, სადაც ერთობ ხალხი კეთილ
თვისებით, თავისუფალ შრომით და
ნივთიერი საუნჯით მდიდარია.

სახელმწიფო ითვლება მდიდარ სახელ-
მწიფოთ, სადაც ერთობ ხალხი კეთილ
თვისებით, თავისუფალ შრომით და
ნივთიერი საუნჯით მდიდარია.

სახელმწიფო ითვლება მდიდარ სახელ-
მწიფოთ, სადაც ერთობ ხალხი კეთილ
თვისებით, თავისუფალ შრომით და
ნივთიერი საუნჯით მდიდარია.

სახელმწიფო ითვლება მდიდარ სახელ-
მწიფოთ, სადაც ერთობ ხალხი კეთილ
თვისებით, თავისუფალ შრომით და
ნივთიერი საუნჯით მდიდარია.

სერს მოიგრეს; ბოგირები და ხიდები გასვლის დროს კაცს სამარეს და სახრ-ჩობელას უმზადებენ; ერთი ერთმანეთის დაუნდობლობა, მოტყუილება და ლალატობა იშვიათი არ არის სოფელში, ქალების მდიდრული ჩაცმა-დახურვა დიდია. იმ დღეს, ერთ სოფლის ეკლესიაში, ფერისცვალება დღეს, ერთი გლეხ-კაცის ცოლი, ჩაცმული ფარჩის კაბაში, დაშარტული კარსეტის თოკებით, დაიბნადა, გალურჯდა და ცოცხალ-მკვდარი ქალებმა ეკლესიიდან გამოიტანეს; სასოფლო სამჯაფროში გაიმართა ჯღაბნა, პროტოკოლების და ვანაჩენების შედგენა, ხალხში ჩამოვარდა პისრებისაგან არხების ჯღაბნა და მარკების ყიდვა; ხარჯის გაწერის დროს, მდიდარი და დაბალი ერთ ტაფაში იწვიან, ყველას ერთი უღელი აძევენ. სასოფლო მდაზიებათ ისევ ჩვენი მამა-პაპის ორმოებია, რომელშიაც ხშირად წვიმა ხალხის შრომას და სარჩოს ალბობს; თავი და სხვა მვენებელი ახდენს; ეკლესიები ბევრადგილას შერყეული და დაყენებულია, სარწმუნოების გარეგნობა და მღვდელის გულ-გრილობა.

ხალხის სულიერი მამა სოფელში მღვდელია. მღვდელს ყველა განათლებულ ქრისტიანეთ სახელმწიფოში უპირატესი მნიშვნელობა აქვს. ის არის ხალხის მეგობარი, განმაქარვებელი ყველა იმის შეჭირვებისა, ხალხის ჭირის თანამოზიარე, სულიერი მოძღვარი, იმის სიტყვით და ცხოვრებით ხალხი იძინებს სიყრმიტანვე იმ ქვემარტებას, იმ ნუგეშს, რომელიც ჯვარცმულმა ძრისტე-ღმერთმა კაცს დაუგდო ამ ქვეყანაში სანუგეშოთ და უჩვენა იმას ნამდვილი ადამიანის მნიშვნელობა. ის არის დამრღვევი ხალხის ცრუ-რწმუნებისა, ის არის იმის სულიერი და ხორციელი მკურნალი, ის არის მამულის - შვილი, მკოდნე და განათლებული კაცი. იმის სიტყვა ხალხისთვის ქვემარტებაა. ხალხი იმას ენდობა, როგორც თავის თავს. მღვდლის ჭირი და ლხინი ხალხის ჭირია და ლხინი. მღვდლის სახელი ტაძარია, იმის სახლის კარები ყველა ჟამს მრევლისთვის გახსნილია. მღვდლის გრძობაში დანერგულია მარტო ის მტკიცე მოვალეობა, რომელსაც იმას აძლევს ძრისტეს რჯული.

ჩვენ იშვენიერს საქართველომ, ის საქართველოს, რომელიც იყო სავსე სულიერის კაცის ძლიერებით, თავის ძველი ძველებით კაცი მოჰყავს აღტაცებაში. ლეთის ტაძრები, აშენებულინი ზოგიერთ უგზო-უკვლო მთებზედ, დღევანდლამდინ ბრწყინავენ და აკვირებენ კაცს თავისის ხელოვნობით და მოწყობილობით. ეს ტაძარნი არიან ძველნი ქართველთ სახელისა, ძლიერებისა, ერთობისა, ცოდნისა და ურთიერთის კაცობრიობის სიყვარულისა. ეს ტაძარნი დღევანდლამდინ იფარავენ ქართველთ ბედს და იმის უბედობას, იმ ცოდნას და განათლებას, რომელიც მამინ

იყო შემოტანილი საბერძნეთიდან, რომაელებისაგან და სხვა გვარ ხალხისაგან. ეს ძვირფასი ისტორიული ძეგლები და სხვა მრავალნი ნივთნი ჩვენი სამშობლოსი, დღეს იზიდავენ სხვა და სხვა ქვეყნებიდან იმ განათლებულ არხეოლოგებს, რომელთაც ამჟამათ ქ. თბილისში აქეთ სხდომები. მსენი გამოარკვევენ საყოველთაოთ იმ ქართველთ ცოდნის ძლიერებას, რომელიც იმათ მამინ ჰქონდათ, აგრეთვე სხვა ტომის ხალხის ქართველთ ცხოვრებაზედ გავლენას.

სასიკადულოთ ჩვენი წმიდა მამანი, გარდა ცოტაოდენისა, თავის ცხოვრებით, ცოდნით და განათლებით, არ მიეგზავნებინან იმ ძრისტეს მოწაფეთ, რომელნიც იყვნენ ჩვენ ქვეყანაში, პირველ ქრისტიანობის დროს, ანუ შემდეგ ჟამთა ვითარებამ ისინი შეცვალა და უჩვენა იმათ სხვა გზა. ჩვენ მღვდლებთ—ქართველთ შეილებს—დავიწყდათ ქართველთ სახელი, თავისი მამული, დაჰკარგეს მამულის და დედა-ენის სიყვარული. დღეს ისინი დავრდომილი არიან, ევლარ ჰრკურნავენ ხალხს ვერც სულიერათ, ვერც ხორციელათ. იმათი ტაძარი, სავსე ძველ ქართველობის დროს ხალხით, დღეს სრულებით დავიწყებულია. დიდ დღესასწაულს ჯობით თუმოჰკრებათ ხალხს ეკლესიაში. მხლა ხალხის ეკლესიებათ განდამიკიტნის დუქნები. რამ მოჰკლა ხალხში ძველ ქართველთ სარწმუნოების მტკიცე გრძობა და სიყვარული? სად არიან ის ძველი ტაძრები, რომელნიც მდიდარს, საწყალს, დიდსა და პატარას ატკობდნენ ძრისტეს სიტყვით, უქარებდნენ იმათ სევდას და შავ ბედს? სად განქრნენ ის ძველი ტაძარნი, რომლის ვალაენებში წმიდა მამათაგან დარსებულთ სასწავლებლებში ხალხის შვილები იწერთვებოდნენ, სწავლობდნენ, ამშვენიერებდნენ დედა-ენას, გამოდიოდნენ იქიდან ქართველთ შვილები ერთობ მამულის - შვილებათ? სად არიან ის მღვდელ-მონაზონნი, რომელთაც ხალხის ცხოვრებაში შემოჰქონდათ დღითი დღე ცოდნა და ხალხის ზნეობას აუშჯობესებდნენ?!. ეს კეთილ - თვისებანი მოუძღოვნენ ჩვენ მღვდელ-მონაზონებში. მხლა ბრწყინავენ თავის კეთილ განძახებითა, სურვილითა და მამულის სიყვარულითა რამდენიმე პირნი. ეს პირნი ბევრს ცდილობენ აღადგინონ ხალხის გრძობაში დიდი მნიშვნელობა მღვდლისა, ბევრს უხსნიან იმათ თავიანთ მოვალეობას, მაგრამ, ნათქვამია, კარგს მთქმელს კარგი გამგონიც უნდაო.

დღეს ანგარობამ შეიცვა ჩვენი მღვდლების ცხოვრება. იმათ მიიღეს ცრუ მიმართულება. სარჩო მოკლებულნი, ისინი გახდნენ თავის მრევლის მონანი. ამ გარემოებით ისინი ყველას ხელში უყურებენ, ელიან ვის სამკვდრო, ვის საწირავი და ვის ჯვარის საწერი გამოართონ ამ გა-

რემოებით მალალი მნიშვნელობა მღვდლისა დამკირდა. რა არის მიზეზი ამ ახალი სწეულებისა?.. მიზეზი თითონ მღვდლები არიან, იმათი ცოდნა-განათლება და დღიური მოქმედება. მღვდლები ასრულებენ მარტო გარეგან წესს ქრისტეს რჯულისას. შემეტსმა იმათგანმა თავისი ცხოვრებით დაუკარგეს ხალხს სასოება. რა სასოება მრევლს შერჩება, როდესაც იმას არ ესმის ეკლესიაში ქართულ ენაზედ სიტყვა ღვთისა. ჩვენი დიაკვნები კითხულობენ საღმრთო წერილს, როგორც კარგი ბლიადები ბევრს სოფლის მღვდელს უჭირდება ვარკვევით სახარების კითხვა, იმათ ქართული ენა აღარ იციან. დღიური მოქმედება ბევრი მღვდლისა მრევლს გულს უხუთამს. ბევრ მაგალითებთაგან ჩვენ მოგიხსნობთ ერთს-ორს მაგალითს ეს მაგალითები კაცისთვის დიდათ სამწუხაროა არიან. მრთ სოფელში, ქალაქის მახლობ, შემოსილი მღვდელი მცხედარს წინ მიზღვეს ხოლმე ცხენით ამ მოქმედებით სოფლის ხალხი აღვლევებულა. ჯვარის წერა და სხვა რიგი ვერა ხერხდება, მანამ მღვდლები რიგის ფულს წინათ არ მიიღებენ ხოლმე ხარებობა დღეს კარგი ზურგიერს, მოტარის ეკლესიაში საკურთხებლათ, უმეტესი მნიშვნელობა აქვს მღვდლისათვის, რადგანაც ნაწილს თავი: ოჯახისათვის გადასჭრის, ვიდრე თვით ბრწყინვალე დღეს. თუმცა ჩვენ მღვდლებს ზოგიერთ მიუღაათ სწავლა სემინარიაში, მაგრამ იმათ არ იციან არც ქართული, არც რუსული ენა. ჩვენი სემინარია ველარ ამხადებს ყმაწვილებს იმ მოძღვართ როგორი მოძღვარნიც გამოდიოდნენ ჩვენ ძველ ქართველთ სემინარიიდან. ჩვენი მღვდლები ხალხს ვერ უხსნიან, ვერ აგონებენ სიტყვას ღვთისას. ამისთვის ხალხს სულის საზრდო მოკლებული აქვს. ხალხში მღვთის შიში იძრწვნის და ხალხის კეთილ-ზნეობა დღითი-დღე ირღვევა. ჩვენი მოძღვარნი—მღვდლები თავის ცუდ მოქმედებით გმობენ სახარების სიტყვებს, ქვემარტებას და ამცილებენ ხალხის გრძობაში რჯულის სიწმინდეს. ხალხი დაუახლოვდა უფრო მკითხვებს, ქადაგებს, ძველ-კერპთ რჯულის დეკანოზებს, ვიდრე სახარების სიტყვებს. სოფელში ხშირად კაცი შეხედება გლეხს, რომელმანც პირჯვარის წერა არ იცის და ოცი წლის განმავლობაში ეკლესიაში არ შესულა და არ მიუღია წმინდა საიდუმლო. რასაკვირველია ამისთანა კაცისათვის ტყუილის თქმა. ლალატობა თავის მოძმესი, ქურდობა და გაცარცვა ისე ადვილია, როგორც მიკინტანანაში შესვლა. ამისთანა მღვდომარეობამ დაჰბადა ხალხში ფიცის გმობა. დღითი დღე ჩვენ სასამართლოებში მრავლდება ტყუილის ფიცის მიღება და ამით სხვის ოჯახის დაღუპვა და სამჯაფროს მნიშვნელობის დამკირება.

მოვა დრო და ჩვენი მოძღვარნი, ხალხის ცოდვით, მისცემენ წინაშე მღვთისა პასუხს მხრლებენ მამ ჯგობლას, რომელიც იმათ ეკუთვნისთ. აი როგორა ბრწყინავს დღეს ჩვენ საქართველოში, იმ საქართველოში—სადაც რჯული იყო კაცის ცხოვრების საფუძველათ—ის წმინდა ჯვარი, რომელზედაც ქრისტე ღმერთმა ჩვენ დასახსნელათ ეწვალა და თავის ქვემარტი სწავლით კაცს კაცობა უჩვენა და კარი უკვდავებისა!!.

ზორკუნს გვერდითელის.
8 სექტემბერს, 1881 წელს.
ქ. თბილისს.

ახალი ამბები.

ზუშინ საღამოს, სხდომის დროს, არხეოლოგიურ კრებას გრაფის ა. ს. შუაროვის სახელობაზედ მოუვიდა შემდეგი ტელეგრაფმა დიდის მთავრის მიხეილ ნიკოლოზის ძისაგან, რომელიც ამ კრების საპატიო თავსმჯდომარედ ითვლება:

„მოგილოცავთ კრების გახსნას. ძალიან ვწუხნარ, რომ მე არა ვარ მან და პირადად თავმჯდომარეობა არ შემიძლიან.

„იმედი მაქვს, კრების საქმე კარგად წავა დარწმუნებული ვარ, რომ კრება მოუტანს სარგებლობას ძვირფას და მშვენიერ ძავეკასას:“
მიხეილ.

ბაზეთებში სწერენ, რომ ამ მოკლე ხანებში, ძველი რუსეთის იარაღის გამოფენა იქნება პეტერბურგში.

„ადვისს ქალაქის უწყებაში“ სწერენ ბათუმადამ, რომ მას აქეთ რაც ბათუმი რუაეთს შეუერთდა ერთი წლის განმავლობაში ხორცი არ იშოვებოდა ამ ქალაქშიო, რადგანაც გადასახლებულებმა თან წაასხეს რაც რამ საქონელი იყო ამ ქალაქის ახლო მახლოშიო. ახლც ყოველ პარახოდს მოჰყავს თურმე ძერჩილამ და შუბანიდამ წერილი და მხეილი საქონელი და ხორცი თურმე გაიფდა.

ჩვენ ქალაქში ჩამოვიდა და შაბათს პირველ წარმოდგენას მართავს შესანიშნავი ფოკუსნიკი მფშტენი.

ჩვენ გვატყობინებენ, რომ ახალციხის კარგა მოშორებით, მესხეთისკენ, სოფ. ხიზაბერაში მღვდელს იგ. ბვარამაძეს ვაუმართავს სკოლა, რომელშიაც სწავლას დაიწყებენ ამ შემოდგომაზე. ამ სოფელს ხიზაბერაში სულ ქართველი კათოლიკები სახლობენო. სკოლის მასწავლებლად ამოურჩევიათ ზორის სამოსწავლებლო სემინარიაში სწავლა შესრულებული ყმაწვილი.

ამ დღებში ჩამოიტანეს ქალაქს და წარედგინა არხეოლოგიურ კრებას რამდენიმე ძველი ნივთები და ფულები, რომელიც უპოვნია პატიე-

